Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра оперативно-розшукової діяльності

«Основи кримінального аналізу»

КЕЙС
заняття на тему:
КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ: СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ (ЗБІР, ОЦІНКА, УПОРЯДКУВАННЯ ДАНИХ, ЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)»

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
поліцейських – слідство

Інформація про викладача:
к.ю.н. доцент
ФЕДЧАК Ігор Андрійович
0978722727

Львів -2022

Тема 1

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ: СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ (ЗБІР, ОЦІНКА, УПОРЯДКУВАННЯ ДАНИХ, ЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)»

Годин на тему – 6
Лекція – 2 год.
Практичні – 4 год.
Занять – 3

Навчальна мета: викласти та роз'яснити слухачам матеріал щодо складових процесу кримінального аналізу.

Міждисциплінарні зв'язки: взаємодія оперативних підрозділів кримінальної поліції зі слідчими та іншими підрозділами Національної поліці.

План лекції

Вступ

1. Складові процесу «кримінального аналізу» (збір, оцінка, упорядкування даних, логічне обґрунтування).

Висновок

Список рекомендованої літератури

Вступ

Інформація – це матеріали з різних джерел, у тому числі і наглядів, звітів, чуток та інших джерел. Сама інформація може бути правдивою або помилковою, достовірною або недостовірною, підтвердженою або непідтвердженою, актуальною або неактуальною. Хоча в процесі «кримінального аналізу» (збір, обробка і аналіз оперативно-розшукових даних) потрібне зберігання, організація і отримання інформації, підготовка оперативно-розшукових даних вимагає набагато більшого.

Оперативно-аналітична інформація – це продукт збору, оцінки і інтерпретації інформації. Тому, продукт кримінального аналізу можна розглядати як інформацію з доданою складовою. Додана складова є результатом аналізу – роз'ясненням значення самої інформації.

По своєму характеру, продукти кримінального аналізу можуть бути загального характеру або спеціалізованими. Продукти кримінального аналізу загального характеру націлені на широкий спектр злочинних діянь, звичайно у сфері невеликих відомств або юрисдикцій. Спеціалізована кримінальна аналітика призначена для певного типу злочинної діяльності або об'єкту, як наркотики, організована злочинність тощо.

Лекція на тему:
«КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ: СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ (ЗБІР, ОЦІНКА, УПОРЯДКУВАННЯ ДАНИХ, ЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)»

1. Складові процесу «кримінального аналізу»

Для розуміння процесу «кримінального аналізу», доцільно охарактеризувати його основні складові як окремі і специфічні етапи або функції. Але слід пам'ятати, що ці складові взаємозв'язані і зрештою їх необхідно розглядати як систему.

Складові процесу «кримінального аналізу» – це не статична послідовність з етапів, а скоріше динамічний процес, при якому різні фази тісно переплетені і пов'язані одна з одною. В рамках циклу роботи з оперативними даними від аналітиків вимагається оперативність та мобільність. Процес аналізу є ланцюгом дій або процедур, що ведуть до найточнішого і обґрунтованого висновку з наявної інформації.

Цей процес використовується для перетворення необроблених даних та інформації в цінні оперативні дані, що вимагають конкретних дій.

ПРОЦЕС ОПЕРАТИВНОГО АНАЛІЗУ СКЛАДАЄТЬСЯ З ТАКИХ ЕТАПІВ:

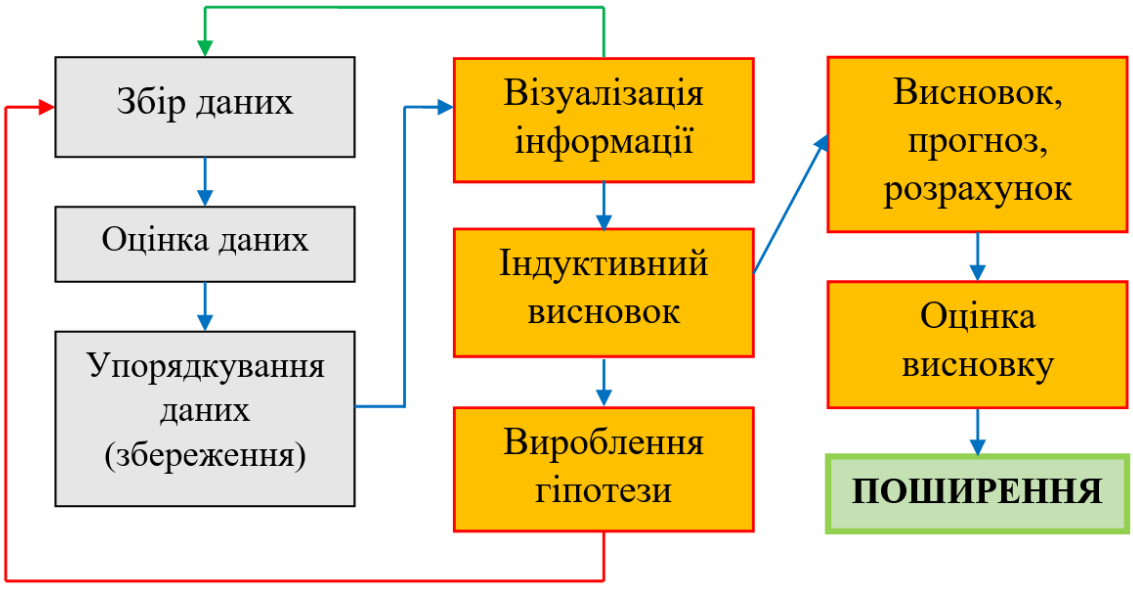

В ідеалі цикл роботи з кримінального аналізу запускається **рішенням керівництва**, яке формулює аналітикам **постановку завдання** щодо певної проблеми або напрямку розкриття чи розслідування. На основі цього завдання керівництво і аналітик обговорюють і погоджують обсяг, основні цілі, зміст і тимчасові рамки підсумкового інформаційного продукту.

Важливість чіткої постановки задач і узгодження цілей підсумкового продукту часто недооцінюється. Щоб сформулювати чітку задачу аналітикам, керівники правоохоронних органів та особи, відповідальні за прийняття рішень, повинні усвідомлювати потенціал і обмеження в частині аналізу оперативної інформації. Аналітики в свою чергу повинні знати, як допомогти слідчим, керівникам та особам, які приймають рішення (одержувачам), шляхом створення спеціалізованих продуктів і адресних рекомендацій.

Фаза постановки завдання, іноді звана «фазою прийняття рішень», вимагає тісної співпраці між аналітиками і одержувачами. Їм необхідно домовитися про предмет дослідження, завдання, цілі, сфері охоплення, терміни і форми звітності, включаючи поширення і отримання підсумкового продукту. Аналітик повинен чітко розуміти очікування і наміри одержувача.

Аналітик повинен мати повне уявлення про те, для чого будуть використовуватися кінцеві результати, щоб виключити збір і аналіз даних, які в кінцевому підсумку можуть виявитися неактуальними.

Цьому етапу характерним є визначення тонкої рівноваги між спрощенням і ускладненням, при якому будуть збережені всі істотні зв'язки з вихідною задачею, і, при цьому, можна отримати рішення, яке піддається якісному аналізу і має наочну інтерпретацію.

Постановка завдання є тим, що у замовника зазвичай описується коротким словом «хочу». На практиці, витягування від замовника подробиць і критеріїв цього «хочу» є одним із складних і відповідальних моментів при визначенні цілей, оскільки замовник іноді упускає деякі важливі дрібні деталі, які для нього є само собою зрозумілими, але не очевидними для аналітика.

Після формулювання завдання слідує етап **планування.** Вкрай важливо сприймати такі завдання як проекти і ретельно планувати їх виконання. Для складних проектів може знадобитися значна кількість часу та значні ресурси. Відповідно до обсягу проекту, аналітик повинен розробити детальний план проекту, що включає в себе погоджені цілі, обсяг і терміни, а також послідовність дій і список ресурсів, необхідних для успішного виконання завдання.

Наступним кроком у роботі безпосередньо аналітика є **пошук, дослідження та збір потрібної інформації (даних).**

Інформація – це дані, вміщені в контекст і осмислені, що надає їм більшу актуальність і значимість. Інформація – елемент знання, що повідомляється, передається комусь за допомогою мови або іншого коду; також це те, що у даній ситуації може надати якесь знання (новина, повідомлення, підказка). Ми можемо розуміти інформацію також як усілякі дані про зовнішній світ, які ми одержуємо як безпосереднім шляхом, через вплив предметів і явищ на наші почуттєві органи, так і посереднім шляхом, через опис якогось стану речей, який наводиться людиною.

Процес аналізу починається з **пошуку та збору інформації**, в процесі якого вдаються до різних джерел відомостей. Частіше за все потрібна

інформація знаходиться в паперовому вигляді, або в комп'ютерних системах, надходить із засобів масової інформації тощо. Тому, першим кроком у роботі аналітика є пошук потрібної інформації та її зберігання у потрібному для роботи форматі.

Успіх аналізу залежить від наявності доступу до достатньої кількості відповідної інформації. Збір інформації є спільною роботою підрозділів усіх рівнів.

Збір інформації є складним процесом. Хоча аналітики повинні забезпечити збір достатніх даних для охоплення всіх аспектів теми, що підлягає аналізу, вони повинні уникати надмірного обсягу даних і збору непотрібної або неадекватної інформації.

Знання і доступ до внутрішніх і зовнішніх джерел даних та інформації, а також обізнаність про потенційні обмеження і вимоги є передумовами для ефективного збору і аналізу оперативної інформації.

Класифікація джерел інформації:

Відкриті джерела – джерела, доступні для загального користування.

Закриті джерела – спеціальні джерела містять інформацію, що отримується негласними методами.

У свою чергу, вищевказані джерела можуть бути розділені на:

Внутрішньо відомчі:

- бази даних;
- інформаційно-телекомунікаційні системи;
- інформаційні продукти;
- органи управління на всіх рівнях;
- персонал підрозділів.

Зовнішні:

- центральні органи виконавчої влади держави;
- правоохоронні органи держави;
- правоохоронні органи суміжних держав;
- правоохоронні органи інших країн;
- Інтерпол та інші міжнародні організації;
- засоби масової інформації;
- інтернет ресурси тощо.

Збір інформації – діяльність суб'єкта, в ході якої він здійснює пошук і отримання відомостей про потрібний йому об'єкт.

Успіх аналізу залежить від наявності доступу до достатньої кількості відповідної інформації. Збір інформації є спільною роботою підрозділів усіх рівнів.

Збір інформації повинен бути спланованим заходом і забезпечувати аналітичні підрозділи саме тією інформацією, яка дійсно необхідна для досягнення поставлених цілей в рамках аналізу інформації.

Збір інформації – включаючи «сиру», необроблену інформацію - здійснюється з будь-якого джерела, придатного для надання інформації, що відноситься до конкретного завдання аналізу.

Збір ґрунтується на визначенні, цілі, обсягу і термінів виконання завдання: яка інформація повинна бути зібрана; які джерела слід використовувати; де може бути отримана інформація; як може бути отримана інформація, і хто її повинен зібрати; скільки даних можна обробляти; і коли необхідно зібрати кожен фрагмент даних.

Основною проблемою у сфері відповідного обігу і службового використання інформації є **уміння правильно її оцінити.** Для досягнення цієї мети необхідним є знання сутності інформації, видів джерел інформації, а також знання специфіки її передачі та принципи управління інформацією.

Оцінка даних – це визначення цінності елементів інформації з точки зору достовірності, надійності, відповідності та точності.

Результатом такої оцінки інформації повинен стати висновок про її релевантність для досліджуваного феномена.

Мета оцінки інформації:

- застосування однакової методології та ідентичних критеріїв для оцінки інформації;
- однакове розуміння та інтерпретація інформації;
- правильне окреслення вартості інформації;
- партнерський, рівноправний та реальний обмін інформації з іншими органами, що застосовують цей метод;
- забезпечення достовірності інформації, що передається в рамках міжнародної співпраці.

Для того щоб в подальшому досить ефективно працювати з інформацією (використовувати її), потрібно на початковому етапі зрозуміти:

- корисна для вас викладена інформація чи ні;
- чи можна їй довіряти;
- чи потрібна додаткова інформація тощо.

Оцінку даних необхідно провести в тому контексті, в якому вони були отримані. Оцінка даних повинна ґрунтуватися на об’єктивному професійному судженні, оскільки якість даних визначає обґрунтованість розробленої оперативної інформації. Експерти, які проводять оцінку, розглядають інформацію з точки зору її достовірності, надійності, правдивості та корисності для даної задачі.

Першим кроком зазвичай є визначення того, що важливо, а що не має значення, а також оцінка невідкладності дій щодо інформації. Надійність джерела, достовірність і точність інформації повинні оцінюватися окремо поліцейським співробітником чи аналітиком, який отримав і зареєстрував цю конкретну інформацію.

Для прийняття рішення про те, наскільки корисна та чи інша інформація, здійснюється її первинна оцінка.

Критерії оцінки інформації:

- об’єктивність – суб’єктивність;
- достовірність – недостовірність;
- повнота – недостатність;
- актуальність – неактуальність;

- цінність – безкорисливість;
- зрозумілість – незрозумілість.

Оцінка має критично важливе значення для аналітичного процесу і формуванню висновку, оскільки точність висновку залежить від якості даних, які йому передують.

Інформація, що отримується або збирається поліцейськими підлягає оцінюванню на предмет її достовірності та надійності джерел її походження

Оцінюється достовірність, а не точність інформації!

Інформації, яка потрапляє до аналітика, може бути присвоєна визначена оцінка (градація), проте бажано, щоб аналітик, до використання отриманих даних проглянув та сам оцінив їх. Градація присвоюється для визначення достовірності інформації.

Використовувана система залежить від градації, яку застосовують в конкретному підрозділі. Всі джерела і вся інформація повинні оцінюватися відповідно до офіційно визнаної системою оцінки.

Градація 1	**Достовірність джерела інформації: A, B, C, D.**
Градація 2	**Достовірність змісту інформації: 1, 2, 3, 4.**
Градація 3	**Рейтинг приватності інформації: 1, 2, 3, 4**

Правоохоронні органи загалом застосовують уніфіковані (міжнародні) стандарти і норми у сфері оцінки достовірності джерел інформації та змісту інформації (4×4), хоча існують і інші види градації – (5×5×5), (6×6).

Найбільш поширений метод оцінки даних 4x4 полягає у визначенні оцінки надійності джерела інформації, а також достовірності або правдивості її змісту шляхом застосування загальноприйнятих знаків надійності джерела і обґрунтованості інформації для подальшого використання.

Головною метою зазначеного методу є використання загальноприйнятих знаків (індексів) надійності джерела і достовірності змісту інформації, що має критично важливе значення для аналітичного процесу та формування висновку.

КОД	КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ДОСТОВІРНОСТІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ
A	Немає сумнівів в автентичності, достовірності та обізнаності джерела, в минулому джерело завжди виявлялося достовірним
B	У більшості випадків джерело інформації виявлялося достовірним.
C	У більшості випадків джерело інформації виявлялося недостовірним
D	Не можливо оцінити достовірність джерела

Наприклад:

«A» – джерело інформації працівник поліції, який самостійно проводив захід оперативного (ініціативного) пошуку або оперативно-розшуковий захід.

«B» – негласний штатний співробітник, який надає інформацію, яка у більшості випадків була правдивою.

«C» – негласний позаштатний співробітник, який надає інформацію, яка у значній частині випадків була правдивою (25 повідомлень, 12 з яких підтвердились).

«D» – інтернет форум, анонімне повідомлення, повідомлення на телефон довіри тощо.

КОД	КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ НАДІЙНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ
1	Точність інформації не підлягає сумніву
2	Інформація відома джерелу, але невідома особисто співробітнику, який її приймає та опрацьовує
3	Інформація невідома джерелу, однак підтверджена іншою, вже зібраною інформацією
4	Інформація, невідома особисто джерелу і її неможливо підтвердити

Наприклад:

«1» інформація базується на спостереженнях працівника поліції, який її документально оформив.

«2» негласний співробітник особисто спостерігав за описуваними

подіями (очевидець).

«3» водій таксі повідомив в поліцію, що чув розмову двох пасажирів, які розмовляли про викрадену зброю. З орієнтування відомо про напад на військовослужбовця, який ніс службу зі зброєю, якою заволоділи двоє нападників.

«4» негласний співробітник повідомив, що чув розмову двох невідомих йому осіб, у якій йшлося про збут фальшивих грошей. Протягом останніх пів року фактів збуту підроблених грошей виявлено не було.

Потрібно враховувати те, що оцінка має здійснюватися не на підставі особистих "відчуттів", а виключно на професійній підставі (аналізі знання, яке стосується оцінюваного випадку).

Третя градація критерії оцінки приватності інформації використовується за потреби, на розсуд аналітика.

КОД	КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРИВАТНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ
1	Інформація загального користування
2	Для службового користування працівників НП
3	Таємна інформація
4	Цілком таємна інформація

Наприклад:

«1» інформацію отримано у процесі відпрацювання інтернет сайтів.

«2» інформацію отримано з баз даних та систем інформаційно-аналітичного забезпечення доступ до яких є у всіх працівників поліції.

«3» інформацію повідомив негласний співробітник упроваджений в оперативну розробку.

«4» персональна інформація про діючих негласних співробітників.

Метод 4×4, дає можливість отримання 16 оцінок у діапазоні від A1 до D4. Інформація, достовірність якої оцінено на рівні A1, A2, B1 та B2 є достовірною інформацією – і у зв'язку з цим немає необхідності її підтвердження (можна вибірково це робити).

Від B3 до D4 трактуються як недостовірна інформація, яка, потребує підтвердження і перевірки. Далі наведена таблиця, яка визначає систему достовірності оцінки за методом 4×4.

Код оцінки джерела	Код оцінки інформації			
	1	2	3	4
A	A1	A2	A3	A4
B	B1	B2	B3	B4
C	C1	C2	C3	C4
D	D1	D2	D3	D4

A1, A2, B1, B2 – не вимагає перевірки.

У випадку сумнівів дається нижча оцінка – краще недооцінити, ніж переоцінити!

	1	2	3	4
A1	Загального користування	Для службового користування	Таємно	Цілком таємно
A2				
B1				
B2				

Оцінці не підлягають матеріали з описом або висновками!

Інформація збирається, оцінюється, і упорядковується. Аналітичний етап процесу починається з отримання відповідних даних і їх організації у формі, що дозволяє розумінню їх значення. Даний етап, опис даних, сприяє виявленню відсутньої інформації і допомагає направляти подальші заходи по збору даних на отримання відсутніх даних (згідно напряму стрілки від опису даних до збору даних). Їм також утворюється основа для вживання індуктивного висновку з метою розробки однієї або більш гіпотез про ключові аспекти злочинної діяльності.

Гіпотези апробовуються повторенням збору, оцінки, впорядковування, опису даних і індуктивного циклу обґрунтовування. Кожного разу при повторенні циклу, він все сильніше націлюється на конкретні види інформації, необхідної для підтвердження або спростування гіпотези, що веде до формування висновку з високим рівнем надійності. Кінцева мета справжнього процесу полягає в забезпеченні даного висновку – висновку, прогнозування або розрахунків, на основі яких можна діяти з упевненістю.

Оцінка актуальності, надійності і точності інформації, а також визначення коду обробки для її подальшого використання необхідні для забезпечення точності кінцевих інформаційних матеріалів і способів їх поширення.

Зібрані та оцінені дані слід **упорядкувати** (організувати) до потрібного для роботи формату (організація зібраних даних, їх структурування, зведення, для того, щоб у подальшому вони були легко доступними та простими у використанні на наступному етапі – аналітичному процесі та **внесення їх в базу даних**.

Фаза **аналізу** займає центральне місце в процесі збору оперативних даних, оскільки вона стосується ідентифікації та вивчення *сенсу, контексту і основних характеристик* доступної інформації. Аналіз даних дозволяє звернути увагу до недостатньої інформації, сильні і слабкі сторони даних і визначає напрямок подальших кроків. Основна мета етапу аналізу – витягти сенс з вихідної інформації з тим, щоб оперативні дані були запущені в практичне застосування. Коли результати аналізу оперативних даних про злочинну діяльність безпосередньо пов'язані з поставленим завданням / предметом запиту і реагують на неї, аналіз стає цінним оперативним інструментом.

Аналітичний етап процесу починається з оброблення частин інформації шляхом їх організації у формі, що дозволяє краще розуміти її значення (**опис або візуалізація даних**). Мета опису даних полягає в зборі і узагальненні наявної інформації, щоб її значення стало більш зрозумілим аналітику. Даний етап сприяє виявленню відсутньої інформації і допомагає направляти подальші заходи по збору даних на отримання відсутніх даних (згідно напряму стрілки від опису даних до збору даних).

В результаті опису (візуалізації) створюється графічний образ аналізованих даних. Для вирішення завдання опису (візуалізації) використовуються графічні методи, що показують наявність закономірностей в даних. Застосування опису (візуалізації) допомагає в процесі аналізу даних побачити аномалії, структури, тренди (тенденції).

Опис даних дозволяє забезпечувати підтримку інтерактивного і узгодженого дослідження, допомагає у представленні результатів та дозволяє створювати зорові образи для їх простішого осмислення.

Аналітичний процес – опис даних:

1. Опис змісту даних.
2. Розбивка даних на її основні компоненти.
3. Збирання компонентів таким шляхом, щоб надати можливість для застосування індуктивного міркування.

Приклади деяких методів по інтеграції і опису даних: *складання діаграми взаємозв'язків, телефонних з'єднань, подій та матриці подій, обігу товару, фінансових транзакцій, діяльності, теплових карт, графіків, діаграм, гістограм тощо.*

Етап опису даних формує основу для вживання **індуктивного висновку** з метою розробки однієї або більш **гіпотез (версій)** про ключові аспекти злочинної діяльності.

Гіпотеза – спосіб пізнавальної діяльності, побудова можливого проблемного знання, в процесі якого формулюється одна з можливих відповідей на питання, що виникло в процесі дослідження.

Гіпотеза – це припущення, попереднє пояснення з певною мірою вірогідності, що вимагає додаткової інформації для підтвердження або спростування**.** Гіпотези допомагають виявляти прогалини в оперативній інформації, точніше направити подальший збір даних і отримувати точні висновки, прогнози і оцінки.

Висновок: підтверджена гіпотеза, по якій можна вчиняти дії.

Висновок формується з аргументів (засновків) – перелік тверджень (установлених фактів) та їх логічного пояснення. Логічне мислення буває індуктивним або дедуктивним.

Формулювання висновків – кінцевий етап кожного аналізу. Висновки формулюються, виходячи з логіки, на підставі інформації та передумов. Висновки потрібно перевірити з метою їх прийняття або відкинення (це вимагає збору додаткової інформації – переходу до етапу накопичення – та повторення всього циклу до повторного формулювання висновків).

Оцінка висновків. Оскільки індуктивному висновку завжди характерною є міра вірогідності, замовнику аналізу слід орієнтуватись, наскільки точним є аналітичний продукт. Точність висновку вираховується аналітиком співвідношенням засновків, сформованих з точних даних і засновків, побудованих з даних з невисокими оцінками достовірності джерела та змісту, але які використовувались при формулюванні висновків.

Практичне заняття 1

Тема «КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ: СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ (ЗБІР, ОЦІНКА, УПОРЯДКУВАННЯ ДАНИХ, ЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)»

План практичного заняття (2 год)

1. Опис та пояснення змісту та призначення окремих специфічних етапів процесу кримінального аналізу.

Методичні вказівки щодо проведення.

Група ділиться на 4 підгрупи по 6-7 осіб в кожній.

Кожній підгрупі надаються питання щодо опису та пояснення змісту та призначення окремих специфічних етапів процесу кримінального аналізу.

Після відповіді в підгрупі відбувається загальне обговорення ситуації.

Кожній підгрупі надається можливість висловити свою точку зору та задавати питання як викладачу, так і іншим учасникам дискусії.

Всі відповіді мають бути надані з використанням тексту лекції до відповідної теми.

На виконання практичних завдань щодо опису та пояснення змісту та призначення окремих специфічних етапів процесу кримінального аналізу виділя надається час до 60 хв. На подачу відповідей та обговорення – до 60 хв. Загальний час виконання – до 1 год. 20 хв.

Розподіл запитань підгрупами проводиться довільно за вибором викладача.

Практичні завдання

Опишіть та поясніть зміст та призначення окремих специфічних етапів процесу кримінального аналізу.

Питання:

1. Що слід враховувати під час прийняття рішення керівництвом про постановку аналітикам завдання щодо певної проблеми або напрямку розкриття чи розслідування.
2. Що слід враховувати під час складення плану аналітичного проекту?
3. За якими напрямами слід проводити пошук інформації та збір інформації?
4. Які цілі переслідує оцінка інформації?
5. Які Ви знаєте критерії оцінки інформації?
6. Які Ви знаєте види оцінок (градацій) інформації, яка потрапляє до аналітика?

7. Що слід розуміти під уніфікованим (міжнародним) стандартом і нормою у сфері оцінки достовірності джерел інформації та змісту інформації методом (4×4)?

8. Які Ви знаєте коди та критерії оцінки достовірності джерела інформації?

9. Які Ви знаєте коди та критерії оцінки надійності інформації?

10. Які Ви знаєте коди та критерії оцінки приватності інформації?

11. Що слід розуміти під змістом етапу упорядкування зібраних даних?

12. Що слід розуміти під змістом етапу візуалізації або опису даних?

13. Поясніть зміст етапу вживання індуктивного висновку з метою розробки однієї або більш гіпотез (версій).

14. Поясніть зміст етапу формулювання та оцінки висновків.

Практичне заняття 2

Тема «КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ: СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ (ЗБІР, ОЦІНКА, УПОРЯДКУВАННЯ ДАНИХ, ЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)»

План практичного заняття (2 год)

1. Складення асоціативної матриці і схеми взаємозв'язків на основі наданої інформації.

Методичні вказівки щодо проведення

Група ділиться на 4 підгрупи по 6-7 осіб в кожній.

Кожній підгрупі надаються питання щодо опису та пояснення змісту та призначення окремих специфічних етапів процесу кримінального аналізу.

Після відповіді в підгрупі відбувається загальне обговорення ситуації.

Кожній підгрупі надається можливість висловити свою точку зору та задавати питання як викладачу, так і іншим учасникам дискусії.

Всі відповіді мають бути надані з використанням тексту лекції до відповідної теми.

На виконання практичних завдань щодо опису та пояснення змісту та призначення окремих специфічних етапів процесу кримінального аналізу виділя надається час до 60 хв. На подачу відповідей та обговорення – до 60 хв. Загальний час виконання – до 1 год. 20 хв.

Інформація:

1. Група візуального спостереження повідомила, що Ткач, підозрюваний у скупці викраденого, кілька разів зустрічався з Дзюбою в одному популярному ресторані. Ткач також зустрічався з Орловим в тому ж ресторані в інші дні. Дзюба та Орлов підозрюються в розкраданні цінних паперів. А1.

2.Ткач, після кожної зустрічі з Дзюбою і Орловим, їздив до Рубана в офіс. Швець раніше був судимий за збут підроблених грошей і розкрадання цінних паперів. Інформатори повідомили, що Швець поширює фальшиві грошові знаки і викрадені цінні папери на «чорних» ринках. А1.

3. За словами свідків, Дзюба два рази заходив до будинку, що розташований за адресою м. Одеса, вул. Катеринінська, 5. Кожного разу він проводив у будинку близько 30 хвилин. Згідно з даними Бюро технічної інвентаризації, будинок належить Рубану.

4. За повідомленнями джерел оперативної інформації, Орлов є організатором групи злодіїв-зломщиків у місті. В2.

5. Група візуального спостереження підтвердила, що після кожного візиту Дзюби в будинок Рубана, він зустрічався з чоловіком, який за прикметами схожий під опис Орлова. А1.

6. В результаті санкціонованого прослуховування телефонних переговорів, встановлено факт телефонних переговорів між Орловим і Рубаном, Орловим і Швецем, Рубаном та Швецем, Швецем і Ткачем. А2.

Висновок

Упровадження системи кримінального аналізу в НП України створює можливість підвищити ефективність аналітичного супроводу ОРС і в цілому ОРД у сфері боротьби зі злочинністю (особливо організованою), та діяльності слідчих в межах кримінальних проваджень і формує передумови для розвитку національного та міжнародного співробітництва в сфері проведення кримінального аналізу.

З огляду на те, що система кримінального аналізу характеризується однаковими аналітичними процедурами, принципами та умовними символами візуального представлення, вона є своєрідною міжнародною мовою інтерпретування кримінальних подій аналітиками в усьому світі. Цей беззаперечний аргумент створює також нові можливості для розвитку результативної взаємодії і співпраці національних і міжнародних органів правопорядку. Отже, знання у галузі кримінального аналізу – його видів, форм, сфер, умов і можливостей застосування – мають бути широко пропаговані, а особливо серед осіб, які безпосередньо та опосередковано залучені до процесу боротьби зі злочинністю. Знаннями, компетентністю і кваліфікаціями у сфері кримінального аналізу повинні, у різній мірі, володіти як кримінальні аналітики та їх керівництво на всіх рівнях управління, так і особи, які здійснюють розшукові, оперативні дії, проводять дізнання і слідство. У теперішній ситуації належне використання кримінального аналізу є необхідним обов’язком усіх інститутів з боротьби з незаконною діяльністю.

Проте, залишається чимало проблемних моментів, які стосуються визначення та єдиного розуміння поняття й видів кримінального аналізу, нормативно-правового регулювання його використання в ОРД і, відповідно, в практичній діяльності оперативних підрозділів НП України, використання результатів (продуктів) кримінального аналізу тощо.

Список рекомендованої літератури:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С. 9 - 12.
3. Закон України “Про Національну поліцію” Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.
4. Наказ Адміністрації державної прикордонної служби України від 15 січня 2008 р. № 28. “Про затвердження Інструкції про організацію та ведення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами”.

Основна література:

1. Бараненко Р. В. Застосування сучасних аналітичних методів для оптимізації оперативно-розшукової діяльності підрозділів Національної поліції / *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід:* матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса: ОДУВС, 2016. С. 33 – 34.
2. Гринчак Я. В. Деякі аспекти використання кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів країн Європи та США / Я. В. Гринчак // Центрально- український правничий часопис Кіровоград. юрид. ін.-ту ХНУВС. – 2010. – Спец. вип. – С. 268–273.
3. Заєць О. М. Використання програмного забезпечення IBM I2 ANALYST’S NOTEBOOK у діяльності правоохоронних органів України для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень / *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід:* матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса: ОДУВС, 2016. С. 158 – 159.
4. Ісмайлов К. Ю. Кримінальна розвідка з відкритих джерел як інструмент збирання оперативної інформації / *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса: ОДУВС, 2016. С. 84 – 87.
5. Концепція розвитку кримінальної розвідки органів внутрішніх справ України: науковий проект / С. В. Албул, О. Є. Користін. Одеса: ОДУВС, 2015. 20 с.

6. Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса: ОДУВС, 2016. С. 16 – 18.
7. Основи кримінального аналізу: посіб. з елементами тренінгу / О. Є. Користін, С. В. Албул, А. В. Холостенко та ін. Одеса: ОДУВС, 2016. 112 с.
8. Федчак І.А. Використання сучасних інформаційних технологій в діяльності Національної поліції України: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (28 листопада 2019 р., м. Дніпро). – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 130 с.
9. Федчак І.А. Основні засади та етапи становлення аналізу злочинності як елементу кримінальної розвідки / *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса: ОДУВС, 2016. С. 64 – 65.
10. Федчак І.А. Тактичні особливості застосування методу «оцінка даних». - Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень : підручник // О.М. Цільмак, О.Є. Користін, О.М. Заєць та ін. // [за заг. ред. О.М. Цільмак]. – Одеса: Фенікс, 2017. – 352 с. – з іл.
11. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.
12. Шинкаренко І.Р. Проблеми запровадження кримінального аналізу в діяльність підрозділів кримінальної поліції: теоретико-історичне підґрунтя / І.Р. Шинкаренко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2017. – № 1. С. 233-242.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України (http://www.president.gov.ua).
2. Сайт Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua).
3. База даних законодавства України (http://www.zakon.rada.gov.ua)
4. Верховний Суд України (http://www.scourt.gov.ua).
5. Міністерство внутрішніх справ України (http://www.mvs.gov.ua).
6. Інформаційний центр Міністерства юстиції України (http://www.informjust.kiev.ua).
7. Бібліотека Верховної Ради України (http://www.rada.kiev.ua).
8. Державна науково-технічна бібліотека України (http://www.gntb.n-t.org).

9. Наукова бібліотека Національно університету «Києво-Могилянська академія» (http://www.ukma.kiev.ua).
10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (http://www.nbuv.gov.ua).
11. Електронна бібліотека юридичної літератури (http://www.pravoznavec.com.ua)
12. Урядовий портал - єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України (http://www.kmu.gov.ua).
13. Міністерство освіти і науки України (http://www.mon.gov.ua).
14. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (http://www.ombudsman.gov.ua)
15. Українська Гельсінська спілка з прав людини (http://helsinki.org.ua)
16. Служба безпеки України (http://www.ssu.gov.ua).
17. Єдиний державний реєстр судових рішень (http://reyestr.court.gov.ua)